PROGRAMA

pentru

SIMULAREA

EVALUĂRII NAŢIONALE PENTRU ABSOLVENŢII CLASEI a VIII-a

AN ȘCOLAR 2025-2026

Clasa a VIII-a

DISCIPLINA

LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

PROGRAMA PENTRU SIMULAREA
EVALUĂRII NAȚIONALE PENTRU ABSOLVENȚII CLASEI a VIII-a
2026
Limba și literatura română

Prezenta programă este realizată în conformitate cu prevederile din *Programa școlară pentru disciplina Limba și literatura română, clasele a V-a – a VIII-a*, aprobată prin OMEN nr. 3393/28.02.2017, și cu Programa de examen de la ***Evaluarea naţională pentru absolvenţii clasei a VIII-a,*** aprobată prin OMEN nr. 4730/2022.

Subiectele de la simulare evaluează competențele corespunzătoare claselor a V-a, a VI-a, a VII-a și a VIII-a și se elaborează în baza prezentei programe.

Competenţe generale și competențe specifice

1. Receptarea textului scris de diverse tipuri

1.1. Identificarea informaţiilor importante, a temei, a ideilor principale/secundare din texte literare și nonliterare, continue, discontinue şi multimodale
1.2. Corelarea informaţiilor explicite şi implicite din texte literare și nonliterare, continue, discontinue și multimodale
1.3. Recunoașterea modurilor în care sunt organizate informaţiile în texte literare și nonliterare, continue, discontinue şi multimodale
1.4. Prezentarea unor răspunsuri personale, critice sau creative pe marginea unor texte diverse
1.5. Compararea diferitelor puncte de vedere exprimate pe marginea unor texte diverse
1.6. Compararea a cel puțin două texte sub aspectul temei, al ideilor şi al structurii
1.7. Evaluarea informațiilor și a intențiilor de comunicare din texte literare, nonliterare, continue, discontinue și multimodale
1.8. Argumentarea punctelor de vedere pe marginea a două sau mai multe texte de diverse tipuri, având în vedere posibilitatea unor interpretări multiple

2. Redactarea textului scris de diverse tipuri

2.1. Redactarea unui rezumat sau a unui text, simplu sau complex, având în vedere etapele procesului de scriere și structurile specifice, pentru a comunica idei și informații sau pentru a relata experiențe trăite sau imaginate
2.2. Redactarea unui text complex, de exprimare a unor puncte de vedere argumentate, pe diverse teme sau cu referire la diverse texte citite
2.3. Adecvarea textului scris la situația și scopul de comunicare
2.4. Analizarea constantă a propriului scris/a unor texte diverse din punctul de vedere al corectitudinii, al lizibilităţii, al coerenţei şi al claritătii
2.5. Aplicarea constantă a normelor privind etica redactării pentru crearea unor texte originale

3. Utilizarea corectă, adecvată şi eficientă a limbii în procesul comunicării orale și scrise

3.1. Analizarea elementelor de dinamică a limbii, prin utilizarea achiziţiilor de sintaxă, morfologie, fonetică, lexic şi semantică prin raportare la limbile moderne
3.2. Folosirea achizițiilor privind structuri morfosintactice complexe ale limbii române literare, pentru înţelegere corectă şi exprimare nuanţată a intenţiilor comunicative
3.3. Aplicarea achiziţiilor lingvistice pentru înţelegerea şi producerea unor texte diverse
3.4. Aplicarea conştientă a regulilor şi a convenţiilor ortografice şi ortoepice pentru o comunicare corectă
3.5. Valorificarea relaţiei dintre normă, abatere şi uz în adecvarea strategiilor individuale de comunicare
3.6. Raportarea conştientă la normă în exprimarea intenţiei de comunicare, din perspectivă morfosintactică, fonetică şi lexicală
3.7. Redactarea unor texte, valorificând gândirea logică și analogică (analiză, sinteză, generalizare şi abstractizare) prin utilizarea deprinderilor de comunicare corectă în limba română literară

4. Exprimarea identității lingvistice și culturale proprii în context național și internațional

4.1. Identificarea unor valori culturale promovate în textele autorilor români din diferite perioade istorice

4.2. Asocierea unor experiențe proprii de viață și de lectură cu acelea provenind din alte culturi

4.3. Compararea unor elemente comune identificate în cultura proprie și în cultura altor popoare sau a unor tradiții românești cu tradiții din alte culturi

4.4. Argumentarea unui punct de vedere privitor la valori culturale sau la elemente specifice ale culturii naționale și ale culturii altor popoare

Conţinuturi

Teme generale

Eu și universul meu familiar; Eu și lumea din jurul meu; Orizonturile lumii și ale cunoașterii; Reflecții asupra lumii

Lectură

- Cuvinte-cheie, idee principală, idee secundară, temă; planul simplu de idei; planul dezvoltat de idei.
- Tipare textuale de structurare a ideilor: textul narativ (narativul literar – în proză, în versuri: timp, spaţiu; instanţele comunicării narative: autor, narator, personaje; mijloace de caracterizare; narațiunea la persoana a III-a și la persoana I; acțiune, momentele subiectului/etapele acțiunii; narativul nonliterar: acțiune, participanți, timp, spaţiu; narativul în texte multimodale: text și imagine – banda desenată); textul descriptiv (literar – în proză, în versuri; nonliterar); textul dialogat (dialogul în textul literar; dialogul în textul scris și în spectacol; dialogul în textul nonliterar – interviul); textul explicativ; textul argumentativ.
- Versificaţie: rima, strofa, măsura versurilor;
- Tipuri de texte: textul epic, textul liric (exprimarea emoțiilor și a sentimentelor), textul dramatic și arta spectacolului (autor, personaj dramatic; rolul indicațiilor scenice; rolul dialogului; actori, decor, costume, lumini, muzică).
- Texte care combină diverse structuri textuale (explicativ, narativ, descriptiv, dialogat, argumentativ etc.).
- **Strategii de comprehensiune:** inferențe simple (relații cauză-efect, problemă-soluţie etc.); predicții; împărtășirea impresiilor de lectură; reprezentări mentale, integrarea informațiilor textului în propriul univers cognitiv și afectiv; reflecții asupra limbajului și a structurii textelor de tip epic, liric, dramatic; compararea a două sau mai multe texte sub aspectul conținutului și al structurii.
- **Strategii de interpretare:** răspuns afectiv; mesajul/mesajele textului; interpretarea limbajului figurat (personificarea, comparaţia, epitetul, enumerația, repetiția, metafora, aliterația, hiperbola, antiteza); interpretări multiple; argumentarea punctelor de vedere pe marginea textelor citite; dezbateri pe marginea textelor citite.

Redactare

- Etapele scrierii: generarea ideilor, planificarea, scrierea, rescrierea textului pentru a-i da coerență și claritate, pentru a nuanța ideile; corectarea greșelilor; prezentarea textului: scrisul de mână, așezarea în pagină; părţile textului: introducere, cuprins, încheiere; paragrafe; prezentarea textului: organizarea unui text în funcție de situația de comunicare; adecvarea la temă.
- Planul simplu de idei; planul dezvoltat de idei, rezumatul; transformarea vorbirii directe în vorbire indirectă.
- Tipare textuale de structurare a ideilor: narativ, descriptiv, dialogat, explicativ, argumentativ, integrarea părților; comparaţie, analogie, pro-contra, „întrebările jurnalistului" (cine? ce? când? unde? de ce?); integrarea părților.
- Comentarea unor pasaje din textele citite, descrierea unei emoţii; caracterizarea personajului; modalități de exprimare a preferințelor și a opiniilor; alte tipuri de texte: scrisoarea, e-mailul, jurnalul etc.;
- Etica redactării: originalitate; stil: proprietatea termenilor, puritate şi adecvare situaţională, originalitate, naturaleţe, eufonie, varietate, originalitate, concizie, corectitudine gramaticală, respectarea normelor ortografice şi de punctuaţie.

Elemente de construcție a comunicării

Gramatică

- Enunțul: enunțuri asertive, interogative, exclamative, imperative; enunțuri eliptice; propoziția simplă; propoziția dezvoltată; propoziția afirmativă; propoziția negativă; norme de punctuaţie.

- Fraza: coordonarea prin juxtapunere și prin joncțiune; conjuncții coordonatoare; subordonarea prin conjuncții subordonatoare, prin pronume și adverbe relative; norme de punctuație (virgula, punctul-şi-virgula).
- Construcţii sintactice: construcţii active/construcţii pasive cu verbul *a fi*; construcţii impersonale; construcţii cu pronume reflexive;
- Predicatul verbal; predicatul nominal; numele predicativ; acordul numelui predicativ; subiectul exprimat (simplu și multiplu); subiectul neexprimat (inclus, subînțeles); acordul predicatului cu subiectul; atributul (realizări prin adjectiv, substantiv, pronume, numeral, adverb); apoziţia; norme de punctuaţie; complementul: complementul direct, complementul indirect, complementul prepozițional; circumstanțialul de mod, circumstanțialul de timp, circumstanțialul de loc, circumstanțialul de cauză, circumstanțialul de scop; topica în propoziție; norme de punctuaţie (virgula).
- Realizări propoziționale ale unor funcții sintactice: atributiva, completiva directă, completiva indirectă, completiva prepozițională.
- Verbul (flexiunea verbului în raport cu numărul, persoana, modul și timpul): moduri verbale (indicativul, imperativul, conjunctivul şi condiţionalul-optativ) și timpurile lor; timpuri simple şi compuse; structura timpurilor compuse: verbe auxiliare (*a fi*, *a avea*, *a vrea*); verbe copulative (*a fi*, *a deveni*, *a ajunge*, *a ieși*, *a se face*, *a părea*, *a rămâne*, *a însemna*); forme verbale nepersonale; utilizări sintactice ale formelor verbale nepersonale: infinitivul, gerunziul, participiul, supinul; posibilități combinatorii ale verbului.
- Prepoziția.
- Substantivul: genul, numărul, cazul; tipuri de substantive: comun, propriu; substantive colective, substantive defective; punctuaţia vocativului; corelarea cazului morfologic cu funcția sintactică; posibilități combinatorii ale substantivului; articolul; posibilități combinatorii ale substantivului.
- Pronumele: tipuri de pronume – pronumele personal, personal de politețe (flexiunea pronumelui personal în raport cu persoana, numărul, genul; flexiunea cazuală); pronumele reflexiv (diferența dintre pronumele reflexiv și pronumele personal); posibilități combinatorii ale pronumelui; anticiparea și reluarea prin clitice pronominale în cazul unor complemente; aspecte ortografice; pronumele posesiv şi adjectivul pronominal posesiv; pronumele demonstrativ şi adjectivul pronominal demonstrativ; folosirea corectă a pronumelor și a adjectivelor pronominale: interogativ, relativ şi nehotărât, a adjectivului pronominal de întărire; pronumele şi adjectivul pronominal negativ şi negaţia în propoziţie; posibilități combinatorii ale pronumelor și ale adjectivelor pronominale.
- Adjectivul: gradele de comparație; articolul demonstrativ; acordul adjectivului cu substantivul; topica adjectivului; adjectivul participial; posibilități combinatorii ale adjectivului.
- Adverbul: tipuri de adverbe (de mod, de timp, de loc); gradele de comparație.
- Numeralul: tipuri de numeral (cardinal, ordinal); aspecte normative; posibilități combinatorii ale numeralului.
- Interjecția; onomatopeele; interjecția predicativă.

Ortoepie şi ortografie

Alfabetul limbii române, ordonarea cuvintelor după criteriul alfabetic, dicţionarul, articolul de dicționar; tipuri de sunete: vocală, consoană, semivocală; corespondența sunet-literă; structura fonologică a cuvintelor: diftong, triftong, hiat; silaba, despărțirea în silabe (principiul fonetic); accentul, utilizarea corectă a accentului, variante accentuale admise/neadmise de normă; scrierea şi pronunţia cuvintelor de origine străină, conţinând foneme nespecifice limbii române.

Vocabular

Cuvântul, unitate de bază a vocabularului: formă şi sens (sensul de bază și sensul secundar; sensul propriu, sensul figurat); rolul contextului în crearea sensului; categorii semantice: sinonime, antonime, omonime, cuvinte polisemantice; câmpul lexical; mijloace de îmbogăţire a vocabularului (interne: derivarea, compunerea, conversiunea; cuvânt de bază şi cuvânt derivat; familia lexicală; externe: împrumuturi lexicale); îmbinări libere de cuvinte, locuțiuni, cuvinte compuse; confuzii paronimice, pleonasmul.

Variaţie stilistică

Limba standard; normă și abatere; limba vorbită şi limba scrisă (selecţia lexicală, construcţia frazei); istoria cuvintelor – variații ale formei și ale sensului în timp; limbaj popular, variaţie regională a limbii, variații de registru, jargonul, argoul; limbaj colocvial, limbaj cultivat (familiarizare); termeni ştiinţifici; valori stilistice ale diminutivelor; organizarea coerentă a textului: succesiunea ideilor, folosirea corectă a timpurilor verbale şi a anaforelor.

Elemente de interculturalitate

Identitate personală – identitate națională – diversitate culturală și lingvistică; elemente de mitologie românească; carte românească de învățătură: de la prima carte tipărită la cartea digitală; modele comportamentale în legende greco-romane, în textele literaturii universale; valori ale culturii populare în spațiul românesc; valori etice în legendele popoarelor; relații culturale constructive; noi și ceilalți; valori culturale românești în lume; despre limba și cultura țărilor din vecinătatea României; limba română în Europa; comunitatea lingvistică a vorbitorilor de limbă română de pretutindeni; contacte culturale.

Notă: Conținuturile vor fi abordate din perspectiva competențelor generale și specifice.